

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 gid., za pol leta 1 gid. 60 kr., za četrletno 80 kr. — Naročnina se pošilja opravištvu v dijaškem semenišču (Knabenseminar.) — Deležniki tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

Posamezne liste prodaja knjigar Novak na velikem trgu po 5 kr. — Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo. Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat 8 kr. dvakrat 12 kr., trikrat 16 kr.

O naših železnicah.

Denar velja. V resnici če kedaj, velja v naših dneh denar vse; po čemer se koli poželi človeku, da ima le denarja, pa že tudi ima tisto, sto in več rok hiti mu z njim postrež.

Ne čudimo se zato, močno pa obžalujemo, da je ljudem, kakor stojé razmere, za denar vse na oddajo in se vse okoli njega suče, kakor svoje dni judje okoli zlatega teleta.

Da je ta duh, ki se šopiri v naših časih po širnem svetu prava kuga, o tem nihče ne dvomi, saj vdušnje vsako delo in vsako podjetje, ki se temu laži-bogu ne vklanja. Tem bolj pa se čudi človek našim železnicam. One so pač iz ene strani vse na denar, brez denarja ne opravi pri njih nihče in ničesar, denar jim je prvo in zadnje, po čemer se ženó. Iz druge strani pa gledamo den na den, da prezerajo — vsaj po naših krajih — rade celo tiste, ki jim pomagajo do denarja, t. j., kmečko, slovensko ljudstvo.

Štiri železnice tekó po naših slovenskih tleh, ena pa tik naših mej, a če pogledamo na njih delovanje, nikjer nikoli ne zapazimo, da one to čutijo, vse je pri njih, kakor bi tekle Bog ve kje, samo po slovenski zemlji ne. Njih uradno osebje zna vse jezike, samo slovenskega Bog varuj, da bi ga kdo govoril, nemški vam še znajo vsi po vseh progah, od Pragerskega čez Ptuj in naprej govore vam že tudi magjarski, od Zidanega mosta čez Brežice pa hrvaški, ali slovenski ne, tega vam ne zna ali vsaj ne govori nihče. Slovenski ne kliče nihče nobene postaje, slovenskega napisa ne najde človek nikjer ali če, je to le na nekem kraju, kjer stoji: „gospode, gospe“, kaj bi še pa potlej iskal slovenskih naznanil! To je vse preveč, Slovenec naj da zemljo; naj če se pelja kam, drago plačuje svojo vožjo; če dela kaj ali pa vozi za železnico, naj bo lepo tiho; da se mu le plača to, če prav v tujem jeziku in z osorno besedo, to ne dene veliko, saj ni druga ko

uboga slovenska rája, on nima nobene pravice, tudi za denar ne.

Tako ravnaajo na naših železnicah vseskozi s slovenskim ljudstvom, tedaj pa se tudi nihče ne čudi, če so mu one zmerom tuje, neljube, semtertje celo zoperne naprave. Zato pa smemo tudi one kljubosti, ki se izgodé na njih, največkrat in najbolj djati na rovaš mržnji, ki jo tako ravnanje rodéva v srcu ljudstva.

Še vse huje pa boli naše ljudstvo to, da so uradniki po naših železnicah iz velike večine tuji možje. Tuji so nam po jeziku in tuji pogostem tudi po veri in kar je najlagodniše, je pri tem to, da nam to radi pokažejo, kjer koli je in najrajši še tam, kjer bi jim ne bilo treba — v občinskem življenju. V tem nosijo kaj radi zvonec in to povsod v nasprotju s koristmi naših krajev.

Nje najde človek v občinskih zastopih in pogostom tudi v šolskih svetih ali pa si vedó va-nje tacih mož spraviti, ki plešejo, kakor se jim od njih gode. Da so pri državnih in deželnih volitvah vselej na strani naših nasprotnikov, to je očitna skrivnost, moralo jim je že v tem oziru celo najvišje železnično ravnateljstvo breo dati. Da bi bilo to pri njih kaj izdalo, nismo že izpoznali; čemu tudi, saj je ravnateljstvo daleč na Dunaju, Slovencev se pa itak nihče ne pritoži in če, ne verjame se jim in cela stvar zopet zaspi.

Blizu tako bo menda tudi s prošnjo, katera se je od Slovencev vložila, naj bi po slovenskih krajih se le bolj uradniki nastavljali, ki bi slovenski govorili. Ravnateljstvo je to sicer, kakor se je reklo, bilo obljubilo, tudi postaje bi se slovenski klicale in naznanila tudi v slovenskem jeziku izdajala.

To je vse lepo, da bi se že le tudi izgudilo; saj se človek lahko čudi, da se to že zdavna ni storilo. Zdrava pamet in koristi prometa, na katere mora vsaka železnica vzeti ozir, so si v tem edine, samo naše železnice niso marale tega izprevideti, ali da nam bodo

vsaj sedaj to storile, tega si mi ne obetamo, saj vemo, da so uradniki vsi zoper to in kakor slutimo, so tudi naše nemškutarske občine zoper to protestovale. Tem se bo gotovo, vsaj prej, kakor pohlevnim, pa pravičnim terjatvam Slovencev verjelo.

V očigled tacih razmer moramo naše može po občinskih in okrajnih zastopih opomniti, da je njih dolžnost, stopiti sedaj na noge, da nam dajo železnice, kar nam gre in česar se one ne morajo braniti, dokler jim še gre za lastne koristi.

Kako naj pripravljajo stariši otroke za šolo.

(Slovenskim starišem v poduk.)

(Konec.)

Kaj in koliko pa naj stariši otroke doma naučijo, prej, ko jih pripeljejo v šolo? Tudi tukaj se premnogokrat napačno ravna. Stariši namreč mislijo: več ko bodem mojega otroka doma naučil, boljše bo v šoli za njega in tudi za učitelja, kateremu se ne bo trebalo z mojim otrokom tako mučiti, kakor z drugimi, ki še ne znajo čisto nič. A ko bi stariši vedeli, kako malo hvaležen jim je včasih za ta trud v šoli učitelj! In zakaj neki to? To zato, ker je metoda (učba), po kateri so stariši otroka doma učili, kriva, napačna. S to krivo metodo pa stariši niso naučili otroka čisto nič, temveč so ga le zmotili. In tak otrok napravlja v šoli učitelju mnogo več težav, kakor drug, ki še ni knjige nikdar v rokah imel.

Nekateri otroci znajo, ko pridejo v šolo, uže po cele strani abecednika „dobro“ čitati. In kako še le pišejo in računijo! Celi „einmal-eins“ uže znajo iz glave. Tako rečejo namreč stariši, ko pripeljejo otroka v šolo. A, če se hočeš prepričati, ali je temu v resnici tako, se prepričaj, da zna otrok v resnici po več strani abecednika prav dobro — iz glave, med tem, ko še črk ne pozna.

Pusti raje čitanje, saj tega se otrok v šoli tako igraje nauči, če ni uže preveč zabite glave. Uči ga raje, da se bo znal dobro pokrižati in „očenaš“ moliti, da ne bo v šoli, ko se mu reče, naj se lepo pokriža, po čelu vrtal in ob straneh obraza z roko krilil, namesto, da bi se lepo pokrižal.

V resnici je žalostno, da se morata učitelj in katehet v šoli več časa pečati s tem, česar naučiti bi bila prva dolžnost vsakih krščanskih starišev.

Ali tedaj mojega otroka ne smem prej, ko ga pošljem v šolo ničesar drugega učiti, kakor prekrizati se in „očenaš“ moliti? Na to vprašanje odgovorim ti: iz knjige čisto nič, drugače pa lahko mnogo. Razgovarjaj se s svojim otrokom, kadar koli utegneš in sicer mnogo, seveda le po otročje, to je o takih stvareh, katere

more otročji um zapopasti. Pripoveduj mu kratke pripovedke, uči ga primerne pesnice itd. Le na tak način se začnejo otrokove dušne moči razvijati, otrok se uči — misliti. Vadi svojega otroka tudi v računstvu. Da pa bo znal otrok kedaj dobro in hitro računati, tega ne dosežeš z mehničnim štetjem ali brojenjem od jedne do sto ali s tem, da ga učiš „einmal-eins“ iz glave. Ravno to je napačno.

Otrok si mora vedeti število predstaviti. Vzami tedaj za prve vaje v računanju orehe, jabolke, fižol in druge jednake reči. — „Vidiš Nace, tukaj na mizi sta dve jabolki, če še sedaj jaz jedno pridenem, koliko jih je pa potem?“ Ali pa: „V žepu imam tri orehe, pa jednega iz žepa vzamem, koliko jih je še v žepu?“ — Otroka je dobro tudi po kaj majhnega poslati, n. pr. po žemljo, po šibice ter mu reči: „Za eno škatljico šibic moraš dati jeden krajcar: koliko pa bodeš moral dati za dve škatljici?“

Take in jednake vaje imajo večo vrednost, kakor če bi znal otrok celi veliki „einmaleins“ iz glave.

Konečno še izrečem prisrčno željo, naj bi vendar stariši učitelje pri njihovem težavnem delovanju vse boljše podpirali, kakor jih podpirajo, kajti skupno moramo delovati, skupno se truditi, če hočemo, da bodo iz naše mladine enkrat pobožni kristjani in dobri državljani. Naloga, mladino odgojevati, tedaj ni lahka, ker od odgoje odvisna je bodočnost, katera bo dobra, če bomo mladino dobro in slaba, če jo bodemo slabo odgojili. Trudimo se tedaj skupno, da bodemo lahko z mirno vestjo rekli: „Mladina je up in nada boljše bodočnosti.“

T. Godomerski.

Gospodarske stvari.

Drevo na meji.

Pod tem naslovom je „P. L.“ prinesel zelo podučljiv pravdosloven gospodarstven sestavek, ki ga tudi „Sl. G.“ svojim častitim bralcem priobčiti hoče, prepričan, da bode z njim marsikomu vstreženo.

Ne redkokrat zaznamujejo sadunosna ali pa tudi lesna drevesa mejo med raznimi posestvi in sicer tako, da stoji drevo na kakem koncu, kjer se več mejnih črt steka, ali pa tudi tako, da mejna črta čez dotično drevo pelja. Brez vsega ugovora so drevesa prav porabni mejni kazavci, ker se že od daleč vidijo, navadno dolgo trpijo in ker se ne dajo premkniti kakor kameni ali leseni nasadni mejnik ali mejaš; kolikor bi sosedom moralo biti prijetno, da imajo v drevesu čuvaja svojih mej, ki najlahkejše mejne prepire zabrani, ravno tako je pa drevo na meji pogosto predmet pre-